

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Даниела Иванова Карагяурова, ВСУ „Черноризец Храбър“, катедра „Психология“, научна специалност „Социална психология“

Относно: дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Социална, организационна и консултативна психология“ на ВСУ „Черноризец Храбър“

Автор на дисертационния труд: проф. д-р Валери Стоилов Стоянов

Тема на дисертационния труд: Системен модел за изследване на психичния стрес в организационна среда: нов синтез

Основание за представяне на становището: Заповед № 1584 от 29.11.2017 г. на Ректора на ВСУ за участие в състава на научното жури по защита на дисертационен труд.

1. Информация за дисертанта и обща характеристика на представения дисертационен труд

Професор Валери Стоянов е представил ръкопис за присъждане на научна степен „доктор на науките“ в докторска програма „Социална, организационна и консултативна психология“ на ВСУ „Черноризец Храбър“. Дисертационният труд е насочен за защита от катедра „Психология“ на Юридически факултет във ВСУ.

Професионалният интерес на Валери Стоянов към проблемите на стреса в организационна среда е продължителен и устойчив – собствените му публикации имат почти 20 годишна история. Споделянето на научните му изследвания на различни национални и международни форуми допринася за развитието на задълбочен концептуален модел на явлениято. Личната му пристрастност към експерименталните изследвания в психологията го насочват към емпиричната валидизация на модела. В представения дисертационен труд

могат да се разпознаят и други личностно-професионални качества – широка информираност, логичност в изложението, задълбоченост на интерпретациите.

Дисертацията е в обем от 275 страници (включително съдържание и литературни източници). Използваните литературни източници са общо 263, от които на кирилица 96, а останалите са на латиница. Представени в текста са 76 фигури и 111 таблици. Дисертационният труд се състои от увод, шест глави, изводи и перспективи за изследване и литературни източници. Всяка глава е структурирана в отделни параграфи.

Валери Стоянов определя като *цел на дисертационното изследване* „да се направи ревизия на моделите за изследване на психичния стрес в организациите и като се приложи *психологичния подход* към стреса, да се синтезира и емпирично апробира системен модел за неговото изследване в организационна среда, при който човекът се превръща в “център на стреса” (с. 6). В съответствие с целта са формулирани задачите, хипотезите и са подбрани методите за изследване. Текстът логично следва теоретичния модел на изследваното явление.

2. Анализ и оценка на научните резултати и приноси на кандидата

Несъмнено разгледаната от дисертанта проблематика е със *значима научна и практическа насоченост*. Авторът е изпълнил изцяло задачите, дефинирани в увода на изследването, посредством които постига конкретни научни и научни-приложни приноси и резултати, сред които могат да се открият:

- *Синтезиран е нов системен модел за изследване на психичния стрес в организационна среда, който е верифициран емпирично*. В основата на модела стои предположението, че индивидът е „център на стреса” и в тази връзка е представено изследване на психичния стрес чрез индивидуалните оценки за средата;
- *В системния модел стресът се представя като процес, при който факторите в модела променят ролята си – от независими на зависими променливи и обратно*. Задълбочено са дискутирани двете основни

хипотези за взаимодействие между факторите включени в системния модел - медиаторната и модераторната;

- *В процеса на емпиричната валидизация на системния модел, чрез проверка на двете хипотези – медиаторната и модераторната, е разкрит механизмът на взаимосвързаност между широк кръг променливи – оценки за средата, кумулиран стрес, стратегии за справяне със стреса, последици от психичния стрес, личностни особености, както и кога и при какви условия определени фактори влияят;*
- *Представена е концепция за същността, целите и задачите за управление на стреса в организационна среда и са синтезирани групи стратегии, продукт от емпиричната валидизация на системния модел за изследване на стреса в организационна среда;*
- *Доказана е ролята на стратегии за справяне със стреса като модератори на влиянието на кумулирания стрес върху последиците от стреса;*
- *Представена е концепция за ситуациите като индивидуален системен конструкт. Защитено е разбирането, че индивидът задава параметрите, границите на ситуацията и системообразувания фактор за ситуацията е индивидуално-психичното;*
- *Разработките на автора по проблемите за психичния стрес в организационна среда са намерили приложение при провеждане на редица емпирични изследвания, като част от проекти за оптимизиране на организационна среда в различни организации.*

Считам, че посочените научни и научно-приложни приноси са *новост в науката*, с потенциал за обогатяване на съществуващите знания и практическия опит по отношение на психичния стрес в организационна среда.

3. Критични бележки и препоръки

Имам две препоръки:

- Би било много полезно дисертационното изследване да бъде публикувано във вид на монография, с оглед на по-широкото използване на труда от изследователи и психолози, работещи в различни структури (като организационни психолози, като консултанти и т.н.).

- При представянето на труда за ползване от широка аудитория би било целесъобразно дисертантът да представи по-насочващи обобщения в края на всяка глава.

Препоръките ми не оспорват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

4. Оценка на автореферата и публикациите по дисертацията

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 69 страници. Същият е оформен коректно и представя обективно изследването и постигнатите научни и научно-приложни резултати.

Авторът представя 38 научни публикации свързани с темата на дисертацията. Част от тях са авторски, а други са в съавторство. Всички публикации са изцяло в проблематиката на дисертационния труд, отразяват основните резултати и осигуряват необходимата публичност на изследването. Високо оценявам научната продукция като достатъчна, съгласно утвърдените нормативни изисквания.

Заключение

В заключение, приемам, че представеното научно изследване е дисертабилно, отговаря напълно на законовите изисквания и напълно покрива научните и наукометричните индикатори за присъждане на научната степен „доктор на науките”. С убеденост давам положителна оценка на дисертационния труд, тъй като авторът е провел задълбочено изследване на психичния стрес в организационна среда, което разкрива научния потенциал и възможностите за изследователска дейност на кандидата. Това ми дава основание да предложа на членовете на уважаемото научното жури да присъдим научна степен „доктор на науките” на Валери Стоилов Стоянов по научната специалност 3.2. “Психология”.

януари 2018 г.

Варна

доц. д-р Даниела Карагяурова